

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Enheten för transportinfrastruktur och planering
Ämnesråd
Göran Roos

li.remissvar@regeringskansliet.se
li.transport.remissvar@regeringskansliet.se

2025-10-17

**REMISSYTTRANDE; "Arlanda - en viktig port för det svenska
välståndet"**
SOU 2025:67
LI2025/01130

Visita är bransch- och arbetsgivarorganisation för den svenska besöksnäringen. Visita samlar nästan 6 000 medlemsföretag med drygt 9 000 arbetsställen, huvudsakligen hotell, restauranger, caféer, nöjesrestauranger, cateringföretag, konferensanläggningar, spa, campingföretag, vandrarhem, skidanläggningar, nöjes- och djurparker, turistbyråer, museer samt turist- och eventföretag. Visita tecknar branschens kollektivavtal och är en medlemsorganisation i Svenskt Näringsliv. Som branschorganisation hjälper Visita företagen att växa och utvecklas och är besöksnäringens företrädare i politiska frågor.

Visita har tagit del av rubricerat betänkande och får härmed inkomma med följande.

YTTRANDE

Inledning

Flyget har en central betydelse för den svenska besöksnäringen och möjligheten att attrahera internationella turister. Enligt en rapport som tagits fram på uppdrag av Tillväxtverket kan ungefär 60 procent av de utländska gästnätterna tillskrivas flyget¹. I samma rapport nämns även att luftburna turister uppskattas bidra till 100 000 arbetstillfällen i Sverige. För många av dessa turister utgör Arlanda flygplats porten in i Sverige.

¹ "Flygets roll för besöksnäring och miljö i Sverige", Copenhagen Economics, 2019

Sverige hade 2023 drygt 16 miljoner utländska gästnätter. Hur många av dessa gästnätter som kan knytas till turister som ankommit till Sverige med just flyg vet vi inte, men en rimlig bedömning är att det rör sig om en betydande andel.

En väl fungerande infrastruktur är grundläggande för en konkurrenskraftig besöksnäring som skapar jobb och skatteintäkter i hela Sverige. Turismens exportvärde uppgår idag till hela 126 miljarder kronor vilket motsvarar hela Sveriges export av livsmedel, drycker och metallmalmer.

Sverige behöver gemensamt kraftsamla för att stärka ett allt mer utmanat Arlanda. En viktig pusselbit är att det måste bli enklare och billigare att resa kollektivt till och från flygplatsen. Visita har länge drivit just detta och välkomnar därför att utredaren presenterar ett antal olika förslag området.

Flyget är en del av ett sammanhållet transportsystem och måste därför utvecklas tillsammans med planering av väg- och järnvägstrafik samt sjöfart för en hållbar och effektiv transportförsörjning. Att utredningens fokus ligger på att öka tillgängligheten till flygplatsen, med ett trafikslagsövergripande förhållningssätt, är välkommet. Det finns ett stort behov av att ta ett helhetsgrepp om Arlandas utveckling, för att rusta flygplatsen för framtiden och för besöksnäringens behov.

Arlandas betydelse för svensk besöksnäring

Arlanda flygplats utgör den i särklass viktigaste noden för inkommande turism via internationellt flyg från andra delar världen. Arlanda flygplats har med sina 22 miljoner passagerare per år en klart dominerade ställning i det svenska flygplatssystemet.

Det är även en viktig knutpunkt för inrikesflyget vilket fyller en viktig funktion för att nå Sveriges mer avlägsna delar på ett effektivt sätt. För att utnyttja Arlandas fulla kapacitet som nav för både internationell turism och inrikesresande är det viktigt att Arlanda är sammanknuten med god infrastruktur och övriga trafikslag. Man ska enkelt och effektivt kunna resa in till Sverige och vidare mellan olika destinationer inom svensk besöksnäring oavsett var i landet de är belägna.

Trafikslagsövergripande åtgärder och bättre angöringsfunktion

Visita välkomnar åtgärder som förbättrar tillgången till Arlanda för samtliga transportslag. Vi delar utredningens bild av att det finns ett behov av att kraftsamla kring Arlandas tillgänglighet, och att ett trafikslagsövergripande fokus är nödvändigt. Byten mellan olika färdslag som tåg, buss och flyg på Arlanda bör underlättas. I flera europeiska länder finns exempelvis kommersiella biljettsamarbeten mellan flygbolag och tågföretag, något som utredningen också föreslår utvecklas i Sverige. Det är ett exempel på hur vi skulle kunna förenkla vidare resor. En utveckling i Sverige där vi ser transportsystemet som helhet är viktigt.

Visita delar bedömningen att fokus bör vara på ökad kollektivtrafik till och från Arlanda för såväl passagerare som anställda inom olika verksamheter på flygplatsområdet. Ökat kollektivt resande innebär miljömässiga fördelar samtidigt som det medför ett bättre kapacitetsutnyttjande av infrastrukturen. Det ställer större krav på såväl närliggande regioners samt Swedavias engagemang och dialog med exempelvis transportbranschen.

Bättre förutsättningar för kollektivtrafiken kräver också att angöringsfunktionen förbättras, inte minst för busstrafiken. Visita delar utredningens förslag om att Swedavia bör överväga en tidigareläggning av de förslag som kan förbättra angöringsfunktionen för såväl buss som taxi och bil i sin långsiktiga utvecklingsplan.

Omförhandla avtalet med A-train AB

För inkommande turister är kostnadseffektiva och hållbara transporter till och från Arlanda flygplats av stor vikt. Det behövs därför skapas förutsättningar för lägre biljettpriiser för tågresenärerna till Arlanda. I ett första steg anser Visita därför att stationsavgiften på 137 kronor per passagerare för de som går av och på tågen på Arlanda tas bort. För att åstadkomma detta krävs att avtalet med A-Train AB omförhandlas.

Visita välkomnar därmed att utredaren som ett förslag på järnvägssidan föreslår en översyn av förutsättningarna för en minskad eller avskaffad stationsavgift på Arlanda C, vilket skulle kunna sänka kostnaderna och öka tillgängligheten för tågresor till flygplatsen. För att göra det enklare och billigare att ta sig till och från Arlanda flygplats med kollektivtrafik är det här en central fråga.

Ur ett kompetensförsörjningsperspektiv är denna fråga extra angelägen för besöksnäringen då det fördyrar arbetspendlingen och därmed försvårar rekryteringsmöjligheter. Totalt sätt arbetar runt 20 000 personer på Arlanda flygplats vilket gör det till en betydande arbetsplats i regionen.

Vidmakthållande och kapacitetsförstärkningar av vägnätet i kring Arlanda

Visita välkomnar utredningens förslag om vidmakthållande och kapacitetsförstärkningar i området kring Arlanda för att öka tillgängligheten till flygplatsen via väg.

Taxiverksamheten vid Arlanda

Visita välkomnar ambitionen att stärka ordning, trygghet och konkurrensneutralitet i taxiverksamheten vid Arlanda flygplats. En väl fungerande taximarknad är central för flygplatsens tillgänglighet och för resenärernas förtroende.

Åtgärdsbehov inom luftfarten och vid Arlanda flygplats

Visita välkomnar förslagen om att öka samverkan mellan aktörer i såväl Arlandas omland som inom flygplatsen, för att korta ledtiderna på flygplatsen och stärka

tillgängligheten. Visita ser också positivt på en ökad samverkan mellan polismyndigheten och Swedavia. Införandet av en automatiserad gränskontroll skulle ge positiv effekt på resenärens upplevelse, punktlighet och flygplatsens flöden. Ett uppdrag till Polismyndigheten att utveckla gränskontrollerna bör exempelvis även omfatta Landvetter.

Att korta ledtider vid Arlanda är en viktig del i att stärka flygplatsens attraktivitet, och möta ett växande antal resenärer. Det blir inte minst viktigt mot bakgrund av den konsolidering av trafik på Arlanda som efterföljt BRA:s beslut om att bli en underleverantör till SAS. De fördelar som finns med att flyga till mindre flygplatser måste på ett bättre sätt återspeglas på Arlanda, både vad gäller ledtider på flygplatsen och tillgängligheten till den.

Fler internationella direktlinjer

Internationella direktlinjer är av stor vikt för Arlandas möjlighet att utvecklas till det nav för flygtrafiken som eftersträvas. Ökat inresande till Sverige är centralt för turismens och besöksnäringens utveckling i hela Sverige och ett aktivt arbete för att attrahera fler internationella direktlinjer är därför nödvändigt. Direktlinjerna är inte minst viktiga för att erbjuda en smidig resa utan byten vilket vi vet är en betydande faktor för besökare/turister vid val av resmål. Regeringens satsning om 10 miljoner kronor i budgetpropositionen 2026 för att möjliggöra och underlätta etablering av direktlinjer är därför välkommet.

Arlandas värdskap för en attraktiv helhetsupplevelse av Sverige som turistmål

Att verka för ett gott värdskap och en attraktiv helhetsupplevelse är en viktig del i den framtida planeringen av Arlanda. Sverige behöver inte bara utveckla en effektiv flygplats utan även en attraktiv helhetsupplevelse för besökaren. En flygplats med ett gott bemötande, brett utbud av mat, shopping och transport på flygplatsens alla områden, anpassade öppettider efter ankomst- och avresetider, tydlig skyltning, fungerande bagageservice mellan olika terminaler med mera bidrar till det samlade intrycket.

Här har Swedavia ett stort ansvar för att skapa goda villkor för en modern och konkurrenskraftig flygplats och bedriva en effektiv verksamhet. Arlandaområdet är i sig också en viktig mötesplats för affärsresenärer och konferenser med deltagare från olika delar av landet eller världen. För att dessa besökare ska kunna uppleva mer av vad Stockholm och Sveriges besöksnäring har att erbjuda är just värdskapet på flygplatsen och effektiva transporter till och från viktiga för att både inspirera och möjliggöra för detta.

Visita välkomnar därmed förslaget om ökat samarbete mellan flygplatsens olika aktörer och framtagandet av en tydlig vision för flygplatsens utveckling.

Finansiering för Arlandas utveckling

Visita instämmer i bedömningen att regering och riksdag behöver säkerställa en långsiktig finansiering för Arlandas utveckling. Sveriges transportinfrastruktur är i behov av stora resurser för att Sverige ska få fungerande transporter i hela landet och nuvarande ram för transportinfrastrukturen behövs för att sörja för dessa infrastrukturbehov. Utöver det som föreslås ligga i nationell plan för 2026-2037 kopplat till området behöver extra resurser tillskjutas för utvecklad tillgänglighet till, från och på Arlanda.

Omställning till fossilfrihet

Idag kommer ungefär en tredjedel av våra utsläpp av växthusgaser från våra transporter. Transportsektorns, likväl som flygets, klimatomställning utgör därför en central hållbarhetsfråga för att framtidssäkra fortsatt tillväxt i besöksnäringen. Det inomeuropeiska flyget ingår redan idag i EU:s handel med utsläppsrätter (EU ETS) vilket innebär att det sätts ett pris på varje enhet CO₂ som släpps ut. I och med EU:s klimatlag och Fit-for-55 har beslut även fattats om ett regelverk som innebär en succesiv ökad inblandning av hållbara flygbränslen i bränslemixen (ReFuelEU Aviation). Det här utgör en viktig del för att driva flygets gröna omställning och styra mot målet om ett klimatneutralt EU till 2050.

I sammanhanget önskar vi även betona betydelsen av internationellt samarbete och marknadsekonomiska verktyg för ett mer hållbart flyg där ICAO:s globala klimatstyrmedel Corsia utgör det kanske främsta exemplet.

Dessa mål förstärker behovet av att främja ökad produktion av hållbara flygbränslen i Sverige. Utredningen presenterar inga nya förslag på området men välkomnar tillsättandet av en bokstavsutredare med uppdrag att analysera och föreslå hur tillgången till hållbara, fossilfria och koldioxidsnåla drivmedel till sjöfarten och luftfarten kan främjas i Sverige – ett initiativ som välkomnas också av Visita. Det är viktigt att luftfartens omställning beaktas i utvecklingen av Arlanda, inte minst gällande försörjning av nya drivmedel, laddmöjligheter och nya förutsättningar som eventuellt medföljer omställningen till de mindre elflygen.

Avslutningsvis

Visita står självfallet till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet förfogande för ytterligare frågor eller förtydliganden.

Jonas Siljhammar
Vd

Marcus Morfeldt
Näringspolitisk expert